

Intervjuu uue
programmeerimis-
õpetajaga

Abiturient meenutab
kooliaega

Ülevaade toimunud
üritustest ja õpilaste
saavutustest

Omaloominguvõistlusele
“Sahtlist välja!” laekunud
töid

YFU vahetusperede lood

11.m küllastas
europarlamenti

SÄRAV JA AKTIIVNE ÕPILAS- ESINDUSE PRESIDENT

KRISTI VINT INTERVJUEERIS ÕPILASESINDUSE
PRESIDENTI BIRGITH PUHMAST.

KOHTUME SÜGISEL NING ÄRGEM KAOTAGEM SIDEMEID UUEST
ÕPPEAASTAST KAHES ERI MAJAS OLEVATE KOOLIDE VAHEL!

ILMA TÕRUDETA TAMMESID EI KASVA!

**PEATOIMETAJA
JUHTKIRI**

Julgege erineda, julgege olla targad!

„Peab olema julgust kasutada oma mõistust – see on hariduse juhtlause.“

Immanuel Kant

Kevad on muutuste aasta. Looduses asendub kõle ja karge tärkava rohelusega. Õhus on tunda palju uut energiat ning ehk ärevustki. Ka koolimajades. Põhikooli ja gümnaasiumi lõpuklassid teevad eksameid, et näidata oma omandatud oskuste, teadmiste taset. Ja tasemest sõltub, milliseks kujuneb lõpetaja edasine elutee. Otsused ei ole kerged tulema. Ees seisavad kaalukad otsused. Aga mida sügavamad on otsustaja teadmised ja elukogemused, seda paremini suudab ta neid langetada. Kas valida kiirtee, et lihtsalt ära elada, sõita alguspunktist lõpp-punkti või minna raskemale teele, mis on täis takistusi, ent mitte sulanduda halli massi?

Globaliseerunud maailmas on erinimine raske. Nii indiviididel kui ka organisatsioonidel, sealhulgas riikidel. Eesti riik vajaks suuri reforme ja mõneti radikaalseid otsuseidki, et liikuda edasi. Aga meie valitsus tahab kindlalt paigal seista.

Valitsuses on ju kõik toredad inimesed, aga kas stagnatsioon saab olla meie eesmärk? Kindlasti mitte! Haritus peab olema meie riigi eesmärk. Targemad inimesed edu pant. Paigalseis pole tõesti suurem asi narratiiv.

Erinemine nõuab suurt julgust, vastuvoolu ujumine nõuab jõudu. Maailm on eriliste inimeste päralt! Ja tundub, et tänapäeval tähendab erinemine ka tark olemist. Julgege erineda! Julgege olla targad!

Sest kõige suurem rumalus on olla rumal!

Tuult tiibadesse!

Peatoimetaja Karl Pütsepp

LÜHIUUDISEID

**28. - 30. mail toimub Tartu-
maa koolide riigikaitsealaager**

Kõikide Tartumaa gümnaasiumide riigikaitse valikkursuse läbinutele toimub 28. - 30. maini välilaager, kus rakendatakse klassiruumis omandatud praktiliselt ning õpitakse metsas hakkama saamist. Tamme gümnaasiumi õpilasi juhendab õp Uudo Limak.

Lõpuaktused

12. ja 9. klasside lõpuaktused toimuvad 19-ndal juunil. 9. klassi aktus algab kl 12 ning seda korraldab 8.c (klj õp Nellis). Abiturientide aktus algab kl 15 ning selle korraldajateks on 11.c (klj õp H. Suurmets).

**Algas Tamme pst koolimaja
remont**

Seoses remondiga ei toimu alates 26. maist tunde klassiruumides 111, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307 ja 308. Kehtib ajutine tunniplaan, mille kohta saab

KUU MIINUS

Segadused ja teadmatus seoses uude koolimaja kolimisega. Millised õpetajad tulevad, millised jäävad? Hariduses tagab edu stabiilsus!

infot õppealajuhatajatelt.

Põhikoolile oma koolileht

Järgmisel aastal eralduvad koos koolidega ka Tamme kooli koolilehed. Tamme Lehest saab gümnaasiumiosa koolileht ja Tamme põhikooli leheks saab Tammetõru Leht.

**Paljud õpetajad uude
gümnaasiumi ei tule**

Gümnaasiumiõpilaste suureks kurvastuseks on paljud pedagoogid otsustanud uude riigigümnaasiumi mitte tulla. Suur aitäh Teile õp Viigi, Aan, E. Suurmets, V. Urb jt!

**Tamme Leht soovib
kõikidele lõpetajatele edu,
õnne ja tarkust tarkade
otsuste tegemisel!**

KUU PLUSS

Koolisöökklas jagati šokolaadi. See on tõesti midagi uut ja positiivset!

TAMME LEHE TOIMETUS

Peatoimetaja: Karl Pütsepp
Peatoimetaja abi: Eliise Elken
Keeletoimetaja: Hanna-Annika Kuulmets
Sotsiaalmeedia korrespondent: Triin Hunt
Kirjutajad-fotograafid: Evelin Mühlberg, Kristi Vint, Artur Anderson
Kirjutajad: Reti Toom, Helina Kalbe, Erich R. Rosental

**UUEL ÕPPEAASTAL OOTAVAD TAMME
LEHT JA UUE PÕHIKOOI LEHE
TOIMETUSED ENDA SEKKA UUSI
AKTIIVSEID NING KIRJUTAMISHUVILISI
NOORI!**

KÄNGURU TOIMUS TAAS

Reti Toom (8.e)

Igal kevadel toimub nii Eestis kui ka mujal maailmas Känguru nime kandev matemaatikavõistlus. Sel aastal toimusid võistlused 26. märtsil ja Eestis võttis neist osa 20 789 õpilast 392-st koolist, nende seas ka 235 õpilast meie koolis. Osaleti 6. eri astmes: pre-ekolier (1.-2. klass), ekolier (3.-4. klass), benjamin (5.-6. klass), kadett (7.-8. klass), juunior (9.-10. klass) ja student (11.-12. klass). 11. ja 12. said osaleda võistlustel esimest korda.

Võistlusel antakse õpilastele teatud hulk stardipunkte, ülesanded annavad eri hulga punkte ja valed vastused võtavad neid maha. Vastamata jätmise eest ei kaotata punkte. Meie koolis ei olnud ühtegi õpilast, kelle tulemus oleks olnud väiksem kui antud stardipunktid, ometi hindas õpetaja Endriko Suurmets selle aasta tulemuse pigem keskmiseks. Selle põhjuseks võib pidada meie õpilaste eelnevatel aastatel saadud kahekümnendaid kohti.

Meie kooli edukaimad oma astmes olid Liisa Lembe Võsoberg - 89. koht pre-ekolieride astmes, Elerin Ross - 66. koht ekolieride astmes, Simon Selg - 46. koht benjaminide astmes, Paul Erik Olli - 84. koht kadettide astmes, Mikko Leo Selg - 117. koht juuniorite astmes ja Krista Maier - 262. koht studentide astmes. Vaatamata sellele, kui väike hulk inimesi on ära märgitud, saavutasid hea tulemuse ka mitmed teised õpilased

LEMMIKLOOMAPÄEV OSUTUS POPULAARSEKS

Eliise Elken (10.m)

28. aprillil toimus koolis lemmikloomapäev. Sajuse ilma tõttu toimus üritus esimese korruse koridoris, mis ei olnud aga takistuseks mitte ühelegi neljajalgsele. Koolimajja olid tulnud koerad, kassid, hamstrid, jäneseid ning kõige erilisemaks külastajaks oli albiino tuhkur, kes oli külastajate jaoks niivõrd eksootiline, et lastelt saadud paitustest jätkub ilmselt pikaks ajaks. Õhtu lõpuks oli külaline aga nii väsinud, et tõmbas omaniku sülle kerra, et hetkekski endale veidike puhkust lubada. Tuhkruomaniku sõnul oli tegemist väga toredate üritusega, kusjuures mainis ta ka seda, et tema lapsed ootasid lemmikloomapäeva eriti suure õhinaga, sest Andrus Kiviräha raamatus „Kaka ja kevad“ oli samuti toimunud päev, kus lapsed võisid oma lemmikud kooli kaasa võtta.

Kohale olid tulnud nii mõnedki õpetajad ja direktor, tema sõnul oli tegemist ootamatult vahva üritusega ning eriti tänulik oli ta aktiivsele korraldusmeeskonnale. Õpetaja Tiiu Laane arvates oli lemmikloomapäev suurepärase ürituse ning tema arvates võiks see lausa traditsiooniks saada.

Ürituse kordumist järgnevatel aastatel ootasid ka kolmanda klassi õpilased, kelle sõnul oli koolimajas hästi palju ägedaid loomi, kellega koos pilte sai teha. Tüdrukutele meeldis ka see, et loomaomanikud rääkisid oma lemmikutest huvitavaid fakte ning lapsed said vastused kõikidele tekkinud küsimustele.

Külastajatelt said kiidusõnu ka töötoad, mis olid mõeldud nii kassi- kui ka koeraomanikele. Koertele olid kohale kutsutud ka treenerid, kes andsid hüva nõu neile, kes soovisid oma koerale mõningaid uusi trikke õpetada. Kellel tekkis aga mure oma lemmiku tervise pärast, siis kohale olid tulnud ka Maa-ülikooli tudengid, kes andsid nõuandeid, kuidas oma neljajalgseid sõbrakesi tervena hoida.

Lemmikloomapäeval said ka neljajalgseid koolipingis istumist proovida.

Madli Utt (10.b) ja Emma Kinnunen (10.m) töötuba juhendamamas.

SÄRAV JA AKTIIVNE ÕPILASESINDUSE PRESIDENT

Kristi Vint (11.b)

Kooliaasta alguses valiti Tamme gümnaasiumi õpilasesinduse presidendiks 11.m klassi õpilane Birgith Puhmas.

Kuidas sai Sinust õpilasesinduse president?

Peale seda, kui olin kümnendas klassis õe-ga liitunud, hakkasin nägema asju, mida saaks muuta või teha teisiti. Tekkis tahtmine ise proovida. Minust sai aasta lõpus asepresident ning üheteistkümnendas klassis toimunud juhatuse valimistel õpilasesinduse president.

Kuidas peaks toimima sinu arvates probleemide lahendamine õpilasesinduse abiga?

Igast klassist võiks kuuluda esindusse paar motiveeritud ja aktiivset inimest, kes soovivad kaasa aidata koolielu edendamisele. Nemad kuulaksid oma klassi õpilaste mõtteid ja edastaksid need õpilasesindusele. Olles arutanud õpilasesinduses erinevaid võimalikke lahendusi, pöördume nendega huvijuhi ja juhtkonna poole. Nii oleme juba suutnud lahendada mitu probleemi ja viinud ellu õpilaste poolt välja pakutud ideid.

Mis kuuluvad sinu ülesannete hulka?

Suure töö teevad ära minu tublid abilised. Aga minu ülesannete hulka kuuluvad näiteks koosolekute ettevalmistamine ja läbiviimine. Koosolekud toimuvad kaks korda nädalas, lisaks juhatuse koosolek. Samuti koordineerin kogu meie tegevust ja jaotan ülesandeid.

Kes on veel sinu meeskonnas?

Minu meeskonda kuuluvad veel Eliise Elken (10.m), Marleene Hõbejärv (11.b), Emma Kinnunen (10.m), Mariliis Oja (11.c), Helena Kalbe (10.a), Lisett Pärna (10.m), Karl-Erik Kirs (10.c), Karl Pütsepp (11.b), Britta Nõmmik (10.m), Hanna-Rebeca Kase-mets (10.c), Henrik Hansman (11.b), Merilin Mäe-salu (11.c), Grete Keskpalu (11.a), Madli Utt (10.b), Kristjan Laubholts (11.m). Ma leian, et meie tiim on sel aastal saanud väga tugev ja aktiivne. saadud tehtud.

“Õpilasesinduses olemine on mind motiveerinud rohkem pingutama,” ütleb Birgith.

Kas õpilasesinduses olemine on raskendanud õppimist?

Eks ta aega nõuab ikka, aga mitte nii palju, et mõjutaks õppimist. Mind pigem motiveerib rohkem pingutama. Oluline on tunda tunnet, et midagi on tehtud.

Kuidas on teil suhted teiste koolidega? Mida ühist on ette võetud?

See aasta oleme olnud keskendunud pigem oma koolile ja sellesisestele probleemidele ning tegevustele, kuid lõime kaasa Hansa kooli õpilaste projektis „Sõnatud sõnakad sõnad“, mis tegeleb koolikiusamisega seotud probleemidega.

Kas kavatsed ka jätkata õpilasesinduse presidendina?

Kindlasti soovin jätkata järgmine aasta õpilasesinduses, kuid mitte presidendina. Ma leian, et olen oma eesmärgid täitnud ning nüüd on aeg kellelgi teisel proovida.

Birgith järgmisel aastal ÕE presidendina ei jätkata.

Mida soovitaksid järgmisele presidendile?

Soovitaksin eelkõige tegeleda õpilasesinduse sise-õhkkonnaga. Eesmärk oleks, et liikmed saaksid omavahel hästi läbi, see on kindlasti kõige alus. Samuti on oluline jätkata ürituste korraldamist, alguses siseüritusi, hiljem ka välisüritusi. Kindlasti peab meeles pidama, et kui asjad ei lähe nii nagu plaanitud, on see pigem õppetund, mitte ebaõnnestumine.

Millised on järgmise aasta eesmärgid? Kuhu on edasi plaanis liikuda?

Järgmisel aastal jätkame sellel aastal võetud eesmärkide täitmist. Üheks kindlaks eesmärgiks on saada üha enam märgatavamaks ja näidata, et me ei ole olemas ainult ürituste korraldamiseks, vaid ka selleks, et aidata nii õpilasi kui ka õpetajaid, olles nendevaheliseks lüliks. Samuti oleks oluline olla eeskujuks ning muuta kool meeldivamaks paigaks.

Millega sa vabal ajal tegeled?

Vaba aeg kulub peamiselt enese harimisele ja silmaringi lainedamisele. Olen maailma suurima heategevusorganisatsiooni Lions noorliikumise liige Leo. Sportlikest tegevustest harrastan enim jooksmist, rulluisutamist ja suviti surfamist. Lisaks naudin ka sõprade seltsis ürituste korraldamist ja nendega koos aja veetmist. Kõige rohkem pakub mulle naudingut reisimine, sellest ei saa kunagi küllalt. Tänaaks olen kokku külastanud 18 eri riiki

ja paljusid neist rohkem kui ühe korra.

Mis on sinu elu moto?

Ennast tuleb ümbritseda positiivsete ja teotaheliste inimestega. Elu peab ise enda jaoks huvitavaks elama. Kui on tahe, on ka võimalus!

ÕPILASESINDUSE SUURIMAD KORDAMINEKUD 2014/2015. ÕPPEAASTAL

1. Meid on hakanud nii õpetajad kui ka õpilased rohkem märkama, oleme saanud palju positiivset tagasisidet;
2. Postkasti on tulnud palju ideid, mis on saanud tänaseks lahenduse;
3. Meie stiilipäevad on muutunud üha populaarsemaks;
4. Meil on sel aasta tiimis väga aktiivsed ja tahtejõulised inimesed;
5. Tekkinud on kindlad sihid, kuhu edasi pürgida ja mille nimel pingutada;

6. Meie korraldatud üritused on õnnestunud, nt keskkonnapäev, sõbrapäev, lemmikloomapäev.

ÕE on sel aastal mitmeid motivatsiooni-koosolekuid korraldanud.

SÄRTSAKAS SÄDE

Reti Toom (8.c)
Erich Rosental (6.a)

Küsimuse peale, kas keegi teab midagi meie koolis tegutsevast programmeerimisõpetajast, raputab enamik õpilasi pead. Seda nukrat vaatepilti parandada soovides intervjuerisime uut õpetajat Merilin Sädet.

Kas te õpetate meie koolis ainult programmeerimist?

Hetkel õpetan ainult programmeerimist. Aga kuna ma tegin siin oma põhipraktikat, siis õpetasin ka matemaatikat, sest ma õpin matemaatika ja informaatika õpetajaks. Muidu töötan programmeerimise õpetajana, õpetan 10 c. klassi teisipäeva hommikuti esimese tunni ajal.

Kelleks te soovisite lapsena saada? Kas juba siis unistasite õpetaja ametist?

Kui ma väike olin, siis oli igasuguseid mõtteid. Tegelikult ei soovinud ma üldse õpetajaks saada. Algklassides ja ka põhikoolis mulle õpetajad ei meeldinud, sel ajal arvasin, et ei hakka kunagi õpetajaks. Aga siis jõudsin ma gümnaasiumisse ja hakkasin mõtlema, mida edasi õppida. Kummalisel viisil õpetajate päeva üritustest, mis toimusid 9. klassi ja 12. klassi ajal, inspireerituna arvasin, et väga huvitav oleks ka ise õpetajaks õppida. Terve elu oled koolis käinud ja koolieluga hästi ära harjunud. Miks mitte ka enda tulevik kooliga seostada? Mõtlesin, et väga huvitav oleks teada, mida õpetaja tegelikult klassi ees teeb. Kui ise oled õpilane, siis ei mõtle üldse selle peale, kui palju õpetaja vaeva näeb või kuidas seal klaasi ees tegelikult on. Nagu juba mainitud sai, ei tahtnud ma väiksena õpetajaks saada. Ma tahtsin saada piloodiks, tahtsin lennukiga sõitma hakata. Kunagi leidsin ka politseiniku ameti huvipakkuva. Veel mõtlesin, et kuntsnik oleks tore olla, sest ma käisin kunstikoolis, aga see asi jäi sinnapaika.”

Aga miks just matemaatika ja informaatika?

Jah, et miks just matemaatika ja informaatika? Sellepärast, et matemaatikat ja informaatikat on meil

Uus programmeerimisõpetaja Merilin Säde.

absoluutselt igal pool vaja. Digimaailm meie ümber kogu aeg suureneb. Infotehnoloogiat peaksid minu arvates õppima kõik inimesed. Eriti programmeerimist, sest see toob välja digimaailma hingemaailma – kuidas programmid tegelikult töötavad, kuidas arvutid. Näiteks arstidel on põhimõtteliselt kõik digitaliseeritud, igasugused andmed ja kõik muu. Ka nendel oleks kasulik teada, kuidas need programmid töötavad ja kuidas see asi käib. Teadmised infotehnoloogiast on kasulikud just sellepärast, et see on igal pool meie ümber. Ja matemaatika... Kui sa oskad matemaatikat, siis see toetab informaatikat. Matemaatika aitab mõelda algeliselt ning hästi palju matemaatikat ja arvutusi käibki tänapäeval arvutis, mis tähendab seda, et matemaatikat peab tundma. Minu arvates moodustavad matemaatika ja informaatika suurepärase koosluse, mida on hea õppida.

See näib nii keeruline. Mida ise nendest ainetest kooliajal arvasite?

Kooliajal matemaatika minu jaoks keeruline ei olnud. Ei ütleks nüüd, et matemaatika väga lihtne oli ja mina selles väga tubli, vahest oli ka selliseid teemasid ja peatükke, kus midagi ei osanud. Ja keerukus, see tuleb ikka inimesest endast, kelle jaoks on keeruline ja kelle jaoks ei ole. Keerulisus on suhteline mõiste. Inimene ise ütleb, kas asi on tema jaoks keeruline või mitte. Minu jaoks on matemaatika meeldiv, eriti meeldiv siis, kui ta läheb

keeruliseks. Siis on veel eriti hea, kui mõtled pingsalt ja proovid lahendada seda ülesannet, mis sinu jaoks eriti keeruline tundub. Ja kui sa selle lõpuks valmis saad, siis edu ja õnne elamus on piirilt suur! See on matemaatika üks suurimaid plusse. Samamoodi on ka programmeerimises. Programmeerid mingit koodi ja paned selle käima ja äkitselt oh issand! Veateade. Siis on *error* ja sa ei saa aru, milles see *error* seisneb. See tekitab kerget frustratsiooni, aga kui hiljem selle vea parandad, siis on jälle suur rõõm edust. Programmeerimisel on ka selliseid hetki nagu matemaatikas.

Kui kaua olete õpetajana töötanud?

Õpetajana ei olegi ma väga kaua töötanud. Ma olen täpselt nii kaua aega õpetaja olnud, kui ma siin koolis töötanud olen. Sügisest saadik, esimest aastat üldse. Väga põnev on.

Iseloomustage mõne sõnaga meie kooli.

Kui ma esimest korda siia tulin, jäi kooliperest kohe väga sõbralik mulje. Õpetajad olid hästi vastutulelikud ja abivalmid. Siin praktiliselt olid need õpetajad, kellega mina kokku puutusin, väga toredate, õpilased, keda ma õpetasin, olid kõik lõbusad ja mina sain nendega väga hästi läbi. Mulle meeldis neid õpetada. Nad olid küll täiesti erinevates vanustes – kaheksanda, kümnenda ja neljanda klassi lapsed, kuid kõigiga leidsime ühise keele. Praktikapäevad olid väga pikad, tulin mitu tundi enne enda läbiviidavat tundi kohale ja läksin siit ka päris hilja ära. Aga mulle ikkagi meeldis ja jätkuvalt meeldib siin olla. Maja on küll vana, aga minu arvates on koolikeskkond õpilasesõbralik ja modernne.

RUTHI IGATSUS ÕE JÄRELE

Tänapäeval on võimalik reisida ka kodust lahku-mata: tuleb koju võtta vahetusõpilane välismaalt. Vahetuspereks olemine tähendab palju meeldejäävaid seiku ja maailmapildi avardamist. Oma kogemusest YFU Eesti vahetusõena räägivad Ruth ja Margit.

Minu pere on juba teist korda järjest vahetuspereks. Ma olen terve oma elu elanud koos ema, isa ja kolme vennaga. Selle tõttu oli mul unistus, et mul oleks õde, kellega riidekomplekte valida ja öö läbi maailma asjadest rääkida. Tänu YFUle on mul olnud võimalus kogeda, mis tunne on elada koos õega. 2013/2014 kooliaastal sain omale õekese Victoria Saksamaalt, kõik kutsuvad teda Vicky'ks.

Kirjeldage ideaalset klassi.

Väga hea klass on ilmselt selline, kus õpetaja ja õpilaste vahel on tekkinud usaldusside. Õpilased ja õpetaja saavad üksteisest aru. Klass peaks olema sõbralik, mõistev ja muidugi oleks väga tore, kui õpilased kuulaksid, mida õpetaja räägib. Õhkkond klassis peaks olema pingevaba. Et stressis õpilane ei istuks pingis, ei näriks küüsi ning ei mõtleks “Issand jumal, äkki õpetaja küsib mind” ja et õpetaja ei ütleks “Ahah, sa vastasid väga valesti, sa oled rumal”. Ideaalne klass... Ideaalne klass ei tohikski olla ideaalne. Minu arvates on hea, et klassis on hästi palju erinevaid inimesi koos. Kui peaksin hakkama ideaalset klassi nüüd punkthaaval välja tooma, siis ma ütleks, et umbes 24 õpilast, 10 poissi ja 14 tüdrukut.

Kas Te õpetate järgmisel aastal gümnaasiumis edasi?

Ilmselt küll, ma vähemalt soovin nii, et saaksin õpetada programmeerimist järgmises riigi-gümnaasiumis, mis oleks väga põnev ja tundub ka loogiline jätk. Praegu pole ma selles täiesti kindel, aga mul on kindel soov minna edasi õpetama.

Teie jutust jäi mulje, et suutsite saavutada klapi klassidega, keda õpetasite – saavutasite midagi sellist, mida kirjeldasite ideaalse klassi juures.

Eks distsipliiniprobleeme vahel ikka tekkis. See on tavaline, see on selline, mida ikka ette tuleb. Need klassid, keda mina õpetasin, olid toredad ja sõbralikud ning mulle küll tundus, et meil kujunes välja eriline side. Ideaalne klass... Ma arvan küll. Võib öelda, et need klassid, keda mina õpetasin, olid ideaalsed.

Ruth ja Victoria.

Temaga oli tore erinevaid teemasid arutada ja kõikjal koos käia. Ma sain talle patse punuda, tema aga oli mulle moenõustajaks. Me saime väga lähedaseks ja suhtleme siiani väga tihedalt. Suvel käisin tal isegi külas ja tema pere võttis mind vastu nagu oma last.

2014/2015 aastal on meie peres Haruka Jaapanist. Temaga on huvitav rääkida Jaapani noorte elust, mis väga paljuski meie õpilaste tegemistest erineb. Harukaga käime koos rahvatantsuringis. Tal tuleb Eesti tantsude esitamine päris hästi välja ja omalt poolt õpetas ta ühe jaapani tantsu.

Vahetusaasta alguses pidin õdedega suhtlema inglise keeles ja sellest oli väga suur kasu minu inglise keele oskuse arendamisele. Mina omalt poolt püüdsin neid aidata eesti keele õppimisel. Abivahendiks oli isegi minu vana aabits. Kuigi vahetuslapsed pidasid eesti keelt väga raskeks, rääkisime juba jõulude ajal eesti keeles.

Kuigi ma ise pole vahetusõpilane olnud, on tänu vahetusõdedele minu maailmapilt avardunud. Ma näen Eestit teistmoodi. Näen, kui sõbralikud ja lahked võivad inimesed olla või kui kaunis meie loodus tegelikult on. Samuti olen aru saanud, et maailm on tõeliselt väike. Lennukiga saab vaid mõne tunniga Saksamaale ning tänu internetile oleme õdedega pidevas kontaktis.

MARGIT, MARIE ja JAHU

Minu esimene kokkupuude YFUga oli 2013. aasta sügisel, kui endised vahetusõpilased käisid koolis YFUst rääkimas. Ma olin teemast kohe huvitatud ning hoidsin end edaspidi YFU tegemistega kursis. Järgmisel kevadel, paar kuud enne uute vahetusõpilaste saabumist, oli paljudele vahetusõpilastele veel pere leidmata. Rääkisin oma vanematele, et võiksin vahetuspereks hakata. Pärast mõningast kaalumist olid nad nõus ja nii saabuski augustis meie perre Marie.

Algul suhtlesime inglise keeles, kuid Marie tahtis eesti keele selgeks saada ja õppis kiiresti. Jõuludeks oli tema eesti keel juba nii hea, et võisime inglise keele päris kõrvale jätta. Üks huvitav seik keele-

Marie oma vahetusperega.

õppest – kuigi Mariele meeldib väga küpsetada, ei tahtnud talle kuidagi meelde jääda sõna „jahu“. Marie soovib kogeda oma vahetusaastal võimalikult palju, ta proovib alati iga uut toitu ning teeb kaasa kõik üritused nii meiega kui oma klassikaaslastega. Marie on esmapilgul veidi tagasihoidlik, kuid tegelikult väga avatud, lõbus ja abivalmis. Me jagame tuba ning šokolaadi, aeg-ajalt jagab Marie mulle ka oma teadmisi ning annab järeldamistunde matemaatikas :). Meil on ka palju selliseid hetki, kus lihtsalt naerame, kuigi tegelikult midagi naljakat ei olegi, näiteks Conchita Wurst-verivorst. Olin üllatunud, kui palju erinevusi on kahe riigi koolisüsteemide vahel, Saksamaal toimub õppimine hoopis teisiti kui siin. Samuti õpilase korrale kutsumine - kui Saksamaal õpilane klassist välja saadetakse, peab ta koridoris seistes ukse tagant ära pole läinud. See on uskumatu, et keegi võib nii lühikese ajaga omaks saada. Soovitan kõigil vahetuspereks hakata, see on väga väärtuslik ja erakordne kogemus.

YFU Eesti on mittetulundusühing, mis on tegutsenud alates 1992. aastast. Sellest ajast on välismaale vahetusaastale läinud 1254 Eesti keskkoolinoort ja Eestisse tulnud 345 vahetusõpilast välismaalt. Augustis saabub Eestisse 30 noort 8st erinevast riigist üle kogu maailma: Jaapanist, Saksamaalt, Šveitsist, Taist, Tšiilist, Tšehhist, Mehhikost ja Belgiast, kes vajavad vahetusperet. Rohkem infot leiab koduleheküljelt www.yfu.ee/perre

Vahetuspereks olemine on elamus!

TAMME ÕPILASED EUROPARLAMENDIS

Artur Anderson (11.m)

(Kristel Silla foto)

Euroscola...

...on europarlamenti noorteprogramm, mis on mõeldud õpilastele vanuses 16 – 18 eluaastat. Programmi eesmärk on tutvustada noortele delegaatide tööpäeva Euroopa Parlamendis. Programmis on 26 aasta jooksul osalenud üle kümnetuhande õpilase. Aasta jooksul peetakse 20 istungit ning sel aasta oli Tamme gümnaasiumil võimalus osaleda üritusel tänu Desiree Laanepere võidu toonud maalile. Varem on Tamme õpilased osalenud Euroscola istungitel kaks korda; vastavalt kaks ja neli aastat tagasi, sest üks kool saab kandideerida iga kahe aasta tagant. Organiseerimisega tegeles õpTiiu Laan ning inglisekeelsete kõnede koostamisel oli abiks õp Triin Lingiene.

Europarlament

Europarlament on Euroopa Liidu parlamentaarne institutsioon, (Euroopa kõrgeim seadusandlik esindusorgan) mis asub Strasbourgis. Parlament koosneb 751st delegaadist, keda valitakse iga viie aasta tagant. Eestit esindab kuus, kelle igapäevatööd oli 11ndate ja 9ndate klasside õpilastel võimalik näha. Laialtlevinud arvamus „Europarlamentis muud ei tehtagi kui vajutatakse nuppe” sai nüüd kas ümber lükatud või kinnitust.

Eestit esindavad saadikud europarlamentis:

- 1) Kaja Kallas (Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon)
- 2) Tunne Kelam (Euroopa Rahvapartei (kristlike demokraatide) fraktsioon)
- 3) Marju Lauristin (Sotsiaaldemokraatide ja demokraatide fraktsioon Euroopa Parlamendis)
- 4) Urmas Paet (Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon)
- 5) Indrek Tarand (Roheliste / Euroopa Vabaliidu fraktsioon)

6) Yana Toom (Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon)

Päev europarlamentis

Saabumine Louise – Weissi (europarlamenti hoone, mis on oma nime saanud prantsuse poliitiku järgi, kes võitles naiste õiguste eest) hoonesse kulges ootuspäraselt. Majja pääsemiseks tuli läbida turvakontroll. Kes on reisinud lennukiga, teab, kuidas asi käib – päevavalgele tulevad ka oskuslikult peidetud esemed. Hommikusöögi ajal tutvustati päevakava ning jaotati õpilased vastavalt teemadele töögruppidesse. Kokku oli kuus teemagrupperi: keskkond ja taastuvenergia, teabevabadus ja kodanikuaktiivsus, 2015 – Euroopa arenguaasta, Euroopa tulevik, migratsioon ja integratsioon, noorte tööhõive. Iga grupp (umbes 70 inimest) töötas välja seaduseelnõu, mida tutvustati täiskogu istungil teistele rühmadele. Rühma esindajaks valiti igas rühmas enim häält saanud spiiker. Kandideerida said kõik grupi liikmed. Paari häälega valitute hulgast välja jäänud Kristjan Laubholts morjendust ei tundnud, julge ja särava loomuga noormees kogus oma grupis üheksa kandidaadi konkurents 18 häält. Järgnesid tulised diskussioonid eelnevatel teemadel, eriti konfliktseks kiskus arutelu teemadel „Migratsioon ja integratsioon” ning „Euroopa tulevik”, kus peamiselt arutati, kas ja miks Euroopa peaks looma ühise sõjaväe. Need teemad tekitasid õpilastes vastakaid arvamusi. Ühelt poolt leiti, et euroopaväliste immigrantide sissevoolu peab pidurdama, teisalt aga arvati, et kõigil on õigus paremale elule. Veel tulisemaks osutus ühise sõjaväe arutelu, kus üks osapool tundis selles NSV ilminguid, teine pool aga leidis, et ühine sõjavägi on aluseks rahule Euroopa Liidus.

11.m klassi õpilase Desiree Laanepere töö, mis klassi Strasbourgi viis.

Tartu Tamme Gümnaasium on koht, kus toimub iga päev midagi põnevat. Igal hommikul, kui kooli läksin, ootasin huviga, mis siis täna saama hakkab – kelle õp Helgi Suurmets seekord tahvli ette kutsub või kes õp Viigilt oskamatusel pärast keemias jälle pragada saab.

Jään igatsema naeru täis õp Laane ühiskonna ning ajaloo tunde, kus sai enamasti igasuguseid põnevaid filme vaadata ja nende kohta põhjalikke analüüse teha. Samuti jäävad meelde need näoilmed, mille saatel õp Laan meile puudujate kontrolli teostas. See kurjakuulutav “njaaa-jaaa”, kui loeti ette nimi ja ühtki vastust ei tulnud ... Nende kolme aasta jooksul, mis Tammes veedetud on, olen hakanud rohkem hindama inimesi enda ümber, seal-

hulgas ka õpetajaid. Lõppude lõpuks tahavad nad meile siiski vaid parimat.

Siinkohal tahaksin tänada õpetaja Tiina Toodingut, kelle kehalise kasvatuse tundide meenutamine oma aeroobikakavades ning tõkkejooksus mulle ikka ja jälle naerutuse näole toovad. Kõige rohkem jäävad mind aga kummitama õp Summeli karmil häälel lausunud sõnad: “Vabadus on tunnetatud paratamatus!” Sellest lausest pole ma siiani aru saanud ja usun, et päris lõpuni ei hakka ma seda ka kunagi mõistma. Olen uhke “tammetõru”! Aitäh kõikidele kooliõdedele ja -vendadele ning suur tänu õpetajatele, kes toetasid alati nii nõu kui jõuga. **Hele Liis Pääke (12.a)**

ELUVAATLUSI

Karl Pütsepp

19. aprill

Vahemerel läks ümber ligi 700 inimest kandnud laev, päästa suudeti 28.

Sattusin maale sõites (juhuslikult?) kuulama Riho Sibula uut plaati „Juhan“, kus on viisistatud eesti luule suurkuju Juhan Liivi luulet. Väga imelised laulud! Ent eriti jäin mõtlema Liivi sõnadele:

*„Ole nagu oma isa/ vaeselapsele,/ ole nagu varjav katus/
varjutumale. [---] Ei sa olnud talle õige -/ maailm laidab
ka;/ viljast, mis sa kasvatasid,/ ohkeid saad ka.// Kes sa
taeva tahtel antud/ kaitsjaks nendele,/ keda ajad uim'seks
peksnud,/ vaev'tud rahvale.“*

(Juhan Liiv „Hoolitsejatele“)

*„ta sellest üles kasvab/ ja sellest peab elama,/ ja sõdima
enda eest peab,/ peab võitlema nendega,/ kes sündides
suureks saanud,/ kes pehme siidi sees,/ kel koolid nii
kõrged, uhked/ pilvini päikese ees./ Oh võtke süüdlased
kinni,/ kelle süü kõik on siin maal,/ kui midagi veel ei
lähe,/ kuis soovib rikaste meel.“*

(Juhan Liiv „Meeleheitmisel“)

Sõnad, millele tasuks mõelda! Tasuks ka mõelda, kas argument, et „eestlased ei oleks oma maal enam peremehed“, on ikka 21. sajandil asjakohane? Kas poleks mõistlik saada üle oma isekusest või peab hukkuma veel mõnisada inimest? On lihtne sildistada:

„Immigrandid!“, aga paraku on see liiatigi lihtsustatud lähenemine. Need inimesed ei tule siia paremat kliimat otsima. Need inimesed põgenevad raske südamega oma kodudest, kus neil elamine pea võimatuks tehtud on. Euroopa peab oma retoorikat muutma. Aga solidaarsemaks, mitte vaenulikumaks. Paremäärmuslased rikuvad meie ühtsust (järjest enam kahjuks ka Eestis) ja selle ühtsuse alustalasid, mis juba Prantsuse revolutsiooni aegadest paigas on. Meenutagem neid ning ärgem unustagem: „Vabadus, võrdsus, vendlus!“.

Loomulikult ei kirjutanud Liiv Aafrika pagulastest, aga ta kirjutas hoolimisest, vendlusest!

30. aprill

ETV 2-st tuleb järjekordne huvitav dokumentaalfilm, sedapuhku Leningradi blokaadist. 900 päeva põrgus. Patta lähevad kassid, koerad, inimesed. Selle kohutava, ebainimliku võitluse läbinud meenutavad oma kannatusi pidustuste taustal. Parasjagu käib Moskvas 9. mai paraad. Linn on piduehteis, tollane president Medvedev peab kõnet. Kangelased! Aga need „kangelased“ paraadi ei vaata. Nemad ennast kangelasteks ei pea. Nad on ohvrid. Sakslased piirasid, aga oma riiki reetis. Suurte võitude ja suurima võidu nimel vassiti ja valetati. Pärast blokaadi oli elus vaid iga teine leningradlane, ent sellele vaatamata pidas KGB vajalikuks kõik olukorra kritiseerijad vangiks panna.

Moskva paraadil, aga kõlab: „See legendaarne lugu mehisusest ja kangelasmeelsusest kutsus kaasaegsete seas esile imetluse ja vaimustuse ning jääb igaveseks tulevaste põlvete müllu. Kangelaslinn – just sellise nime andis Leningradile tänulik nõukogude rahvas.“

Ja veel üks mõjus võrdlus: blokaadi üleelanud naine võtab plastkotikesest välja oma medalid.

„Kas te neid kunagi kannate ka?“

„Mitte kunagi!“

Moskvas aga marsivad mehed, kelle rinda medalid enam ära ei mahu.

9. maini on jäänud kümme päeva ...

Muusika

Muusikal on oma keel ja kirjandus, mida enamik ei tea, ei valda, sest muusika on helide keel, mille sõnumist on raske üheselt aru saada, nii kogenud lugejal kui ka algajal.

Muusika on mitmetähenduslik: üks hetk see lohutab, kaitseb, teisel summutab ja rõõmustab.

Muusika on igavene ja rahutu. Pea alati jätab ta õhku küsimärgi, suure tühimiku, mille peab täitma lugeja iseendaga.

Muusika on elu, mis voolab nootides ja mis eksisteerib ka vaikusel; ilmselt pärast surmagi, kuskil kaugel teispoosuses, kus vaikus ja heli on sulanud ühte.

Eia Vänzel (11.b)

Igalühel on omad viisid enesehävituseks.

Mina valisin sinu.

Jah, sinu, kes sa etendad seda osa kuradi hästi.

Sina, kellel on ükskõik.

Ära muretse, ma ei heida ette.

Eia Vänzel (11.b)

Ilus mõte

Ilus mõte mul tuli pähe, sadade mustade kõrvale.

Oli vaid viivuks, seejärel kadus, kas oligi teine siis päriselt?

Mustade mõtete armee on lõputu, lõpetab siiski nad see üks - see ilus!

Tuli ja läks ta -

nüüd kõik jälle mõttetu.

Kirjandus on nõrkadele!

Kirjandus on nõrkadele!

Ei ole see tugevate asi.

Ja tugevad jäävad ellu, nõrgad mitte – see on elu!

Kirjandus on nõrkadele!

Raamatupaber pole väärtuslik, rahapaber see-eest on.

Põletades ei eralda raamat just erilist soojust!

Kirjandus on nõrkadele!

Raamatulugemisele kulub aega ja aeg on raha!

Raha meil ei ole.

Kirjandus on nõrkadele!

Raamatud harivad ja kellel on haridust vaja?

Vaja on perekonda, autot ja maja.

Mürgine armastus

Tunne, mis on kõigest võimsam, see tuleb ootamatult, ründab ja jätab su haigeid konte näljase kiskjana.

See tundub nii meeletu ja maagiline, et sa laskud põlvili ja lased end süüa. Tekib põletik, mis mürgitab su vere, suretab liha ja purustab konte, rääkimata südamest, mis tõmbub vaikselt mustjaks.

Ole ettevaatlik ja lõpeta enne, kui on liiga hilja.

Eia Vänzel (11.b)

Tugitoolisotsialist

Palju unelmaid mõtteis mul mölgub - et vaesust poleks me planeedil, et võrdsem oleks me ühiskond, et vennalikult sina ja mina olla siin saaks ja elevant ning vaalgi, et haridust saaks ka naabripoiss, rahata, et Dimitri Tehase tänavalt uue teleka, et harmooniliselt geid ja heterod ning rassid igasugused, et vanaema rohtu (taskukohast) ning matusetootust vanaisale!

Hetkeks ma siiski unelmad katkestan, panen kinni teleka (65 tollise), keeran lukku maja (kahekorralise) istun autosse (mersusse) ja sõidan järgi naisele, naabermajasse.

Üks valge pilv

Sinise taeva laotuses, üks valge pilv.

Sõuab tasa ja targu, üks valge pilv.

Vaatamata alla, üks valge pilv.

Kaob unustuste hõlma, üks valge pilv.

Oisete mõtete teekond

Õöpimeduses tihti tee leiavad mu mõtted sinu kerge kehani.

Nad ettevaatlikult, isegi peidavad, kannatamatult ootavad ehani!

Ei saa nad teele minemata jääda, ent kohale nad vaevalt et jõuavad.

Õhus, udus, vihmapiiskades kiiresti hajuvad, sinust lendavad nad peatumata mööda.

Tunnetedžungel

Tunnetedžunglisse kerge ära on eksida, džungliseadused teps mitte ei halasta!

Niisama joosta ja keksida, alla jääda, pole midagi parata!

Ellu jäävad kohanemisvõimelisemad, rägastikus kergesti orienteeruvad.

Väljapääsu leiavad vähesed, džunglisse tihti hinge heidavad.

TULGE, LÄHME TANTSUPEOLE!

Võib-olla oled märganud oma aktusel esinemas kahteteist särasilmset noort tütarlast ning oled mõelnud, milline vahva tunne oleks nende kõigiga jalga keerutada. Hetkel on meie seas vaid üks vapper noormees, kes meid kõiki tantsitama peab, kuid uuest õppeaastast ootame oma ridadesse juurde uusi noormehi, et meie kooli neiduderühmast kasvaks välja segarühm.

See aasta on olnud meie jaoks äärmiselt tegus. Võrreldes eelmise aastaga on meie rühm ligi poole võrra suurem ning sellesse õppeaastasse mahub lausa 2 tantsupidu. Esimene neist toimus naistepäeval ning kandis nime Tartumaa talvine tantsupidu, seal astusime üles tantsuga „Kaera-jaani tantsima!“. 31. mail ootab meid ees aga Kagu-Eesti tantsupidu Põlvamaal ning kindel on see, et sellest tuleb üks vahva pidu! Selle hooaja võtavad kokku aga esinemised lõpuaktustel, et lõpetajateletantsulist vahepalapakkuada.

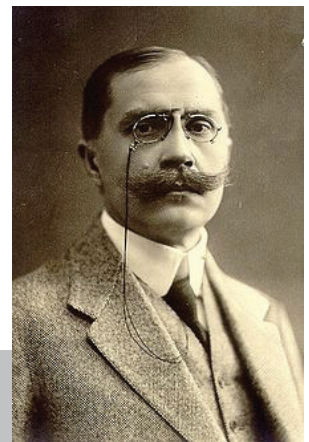
Kohtume sügisel treeningsaalis!

EDUARD VILDE 150

Selle aasta 4. märtsil möödus suure eesti kirjaniku Eduard Vilde sünnist 150 aastat. Olles väga paljudes asjades esimene ning vägagi viljakas autor, on Vilde kindlustanud oma koha kooliõpilaste kohustuslikus kirja-

varas. Ent tähtsa juubeli puhul võiks Vilde loominguga ka veidi sügavamalt tutvuta. Lisaks „Mäeküla piimamehele“ on kirjanik avaldanud veel hulganisti romaane, lühijutte, näidendeid ning muid kirjatööd. Lugege eesti kirjandust. Lugege ja mõtelge! Iga uue peatükiga kasvab teie vaimusügavus.

**TAMME KOOLI ÕPETAJATE ÜTLUSI
(kasutatud 12.b kogutud materjale)**

Õpetaja Tokko

- * Ma ei taha teiega tülli minna, muidu te ei paranda tulevikus mu Jettat või viskate mind Selveri kassas hapukurgiga.
- * Maratoni ma joosta ei jõua, aga vot oma Jettaga paneks küll läbi!

Õpetaja Liira

- * Kui nad minu klass oleks, ei jätaks ma neid kunagi maha. Ma magaks ka nendega. Ei, ma mõtlen öösel.
- * Teid naisi on tõesti väga hea puudutada.
- * Ja mis püha lehm see õpetaja on, et temast pilti ei või teha? Niiet tehke-tehke!

Õpetaja E. Suurmets

- * Herpes ei tapa.
- * Suurmets ütleb õpilasele R, kes parasjagu räägib S-ga korvpallist: “R, ma ei taha sind häirida, kuid su kursus vist ebaõnnestus.
- * Täna teeme töö, homme teeme töö ja ülehomm teeme töö. Kogu aeg teeme töö.’

Õpetaja Summel

- * Kui kell kaheksa Itaalias juba kottpime on, hakkame meie siin Eestis alles oma vorstikesi säristama... Augustis muidugi enam kell kümme õhtul lehte ei loe, siis on juba tont põõsas.
- * (kui õpilaste peale närvi läheb) Tuleb lugeda rahulikult kümne-ni. Muidu virutaks küll, aga siis lastakse lahti ja pannakse kinni ka.
- * Hoia silmad lahti, muidu elad nagu peedikausis, kunagi ei tea kas su kõrval on heeringas või sibul!

Õpetaja Viigi

- * Valem on su nimi, reaktsioonivõrrand on see, kuidas sind saadi!!!

Õpetaja Laan

- * Vorst vorsti vastu!
- * Nali naljaks, aga makske võlg ära!
- * ...ja päid raiuti kahelt poolt nagu maltsa maha!
- * Saaks ma vaid selle jõhkardi kätte!
- * Miks te muigate...? Mida te varjate minu eest?
- * Istute kõik siia ilusti ritta nagu tuvikesed ja läheb lahti laadasõit (*järelvastamine)
- * SSS- suhteliselt sooda seisund
- * Ei iial, tuvikene... ei iial